

Torah from Around the World

Sjabbat 19 februari 2011 / 15 adar I 5771
Sidra Ki Tisa, Sjemot [Exodus] 30:11-34:35
Tanach blz. 172-182
Haftara: II Divree Hajamim [Kronieken] 2:1-3:2
Tanach blz. 1760-1762

Commentaar door Rabbijn Gabor Lengyel
[Liberale Jüdische Gemeinde](#) – Hannover, Germany

Vertaling: Jochanan Ch. Belinfante
[Het Engelse origineel](#)

וידבר יי אל משה לאמור: כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו ליי
(Sjemot 30:11-12)

De Eeuwige zei tegen Mosjee: “Als je onder de Israëlitische mannen, die voor dienst in het leger in aanmerking komen een telling houdt, moeten allen die geregistreerd worden de Eeuwige een losgeld betalen, om te voorkomen dat de telling hen noodlottig wordt.” Dit is volgens de vertaling van Mozes Mendelsohn van deze pasoeek (vers).

Wij vervolgen met het lezen van de sidra:

זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש... העשיר לא ירבה
והדל לא ימעט ממחצית השקל לתת את תרומת יי לכפר על נפשתיכם.
(Sjemot 30:13, 15)

“Ieder die meegeteld wordt moet een halve sjekel betalen, volgens het ijkgewicht van het heiligdom..... Rijken dragen als losprijs voor hun leven niet meer af dan een halve sjekel, armen niet minder.”

De Bijbelcommentatoren vragen zich af waarom de Tora voorschrijft dat ieder die geteld wordt in deze volkstelling slechts een halve sjekel en niet een hele betalen moet. De bijdrage, volgens sommige commentatoren, had een symbolische waarde: door een minimale bijdrage te geven had iedereen de mogelijkheid te tonen dat hij deel van het volk Israël wilde zijn en werd het hem toegestaan, als gevolg daarvan, ingeschreven te worden bij de telling.

Betrokkenheid bij het volk Israël is echter slechts de helft van de verklaring. Om een goede Jood te worden moet iedereen ook de mitswot, de geboden van de Tora, vervullen door bijvoorbeeld aan liefdadigheid te schenken. Dit voegt nog een helft toe aan de al besproken helft en zo wordt het een hele.

Chassidische commentatoren beantwoorden de vraag waarom de Tora voorschrijft dat iedereen slechts een halve sjekel moet geven, op een creatieve manier door er op te wijzen dat deze passage de gehele mensheid een les in ethiek geeft: de halve sjekel veronderstelt dat iedereen zich als een half mens moet zien die zich moet verbinden aan een ander mens om zichzelf als een heel mens te realiseren.

In onze traditie wordt het tellen van Joden veelal als gevaarlijk gezien. Om dit punt duidelijk te maken wil ik een korte episode uit II Sjmoeëel (Samuel) in herinnering roepen:

Op een dag besloot koning David een volkstelling te houden. Zijn stafchef Joav waarschuwde hem tegen het uitvoeren van dit plan. Koning David echter, bleef hardnekkig en organiseerde de telling. In II Sjmoeëel 24:15 lezen wij:

“Diezelfde morgen nog liet de Eeuwige in Jisraël de pest uitbreken.... van Dan tot Beër Sjeva vonden zeventigduizend mensen de dood.”

Waarom is het gevaarlijk Joden te tellen?

Tellen werd gezien als een voorrecht gehouden voor God alleen. Mensen die een volkstelling hielden zonder goddelijke toestemming brachten Gods woede over zichzelf. Dat is de reden waarom Davids volkstelling resulteerde in een ramp.

Om het eenvoudig te stellen: indien er een volkstelling gehouden moet worden, moet er geld betaald worden als een verzoening voor deze overtreding om Gods woede te voorkomen.

Waarom is het dat zoveel landen een volkstelling willen houden? Veelal doen zij dit om hun macht te demonstreren, om zekerheid te hebben over hoeveel burgers er voor militaire dienst opgeroepen kunnen worden; of zij gebruiken de volkstelling om het aantal belastingbetalers vast te stellen. De boodschap die een volkstelling uitdraagt wordt altijd met getallen in verband gebracht: hoe groter de aantallen, hoe groter de macht van het land.

Maar waarom is het tellen dan niet zo belangrijk voor ons? Wij zijn een klein volk. In een van de laatste toespraken van Mosjee tot de gemeenschap lezen we:

לא מרבכם מכל העמים השק יי בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים
(*Devariem (Deuteronomium) 7:7*)

“Het is niet omdat je de talrijkste bent onder de volkeren dat de Eeuwige zich tot je aangetrokken voelde en je gekozen heeft – jullie zijn het kleinste van alle volkeren.”

Het gevaar van het tellen van ons volk ligt in het feit dat als wij Joden zouden geloven in de macht van getallen, wij ons in een echt wanhopige situatie zouden bevinden.

Het is waar dat wij getalsmatig een kleine gemeenschap vormen. Ondanks dat hebben wij, dank zij de Eeuwige, belangrijke bijdragen geleverd aan de mensheid, bijvoorbeeld op het gebied van de natuurkunde, psychiatrie, politiek, literatuur en muziek. De bijdragen die het Joodse volk geleverd heeft aan de westerse beschaving zijn ook ongeëvenaard. Ons kleine volkje heeft grote profeten voortgebracht, wetenschappers op het gebied van Tora en Halacha en bovendien verklaarders van de Geschriften (Ketoevim) en filosofen.

Om de Joodse strijd te winnen, de strijd om de geest, om de overwinning van het hart en de strijd om de ziel, hebben wij niet veel mensen nodig. Wij hebben behoefte aan devotie, betrokkenheid, toewijding, studie, gebeden, visie, idealen en hoop, ha-Tikva. Wij hebben een volk nodig dat instinctief bereid is om te geven, zoals wij kunnen lezen in Zecharja 4:6:

ויען ויאמר אלי לאמר זה דבריי אל זרבבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר יי צבאות.

“Toen zei hij: ‘Luister, dit zegt de Eeuwige over Zeroebavel: Niet door kracht en niet door macht [zal hij slagen] –zegt de Eeuwige Tsevaot - maar door Mijn geest.’”